DOMSTOLENS DOM

12. september 2000 *

I sag C-366/98,

angående en anmodning, som Cour d'appel de Lyon (Frankrig) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende straffesag mod

Yannick Geffroy

og

Casino France SNC, som civilretligt ansvarlig,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 30 (efter ændring nu artikel 28 EF) og artikel 14 i Rådets direktiv 79/112/EØF af 18. december 1978 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler bestemt til den endelige forbruger samt om reklame for sådanne levnedsmidler (EFT 1979 L 33, s. 1), som ændret ved Kommissionens direktiv 93/102/EF af 16. november 1993 (EFT L 291, s. 14),

* Processprog: fransk.

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene J.C. Moitinho de Almeida, D.A.O. Edward (refererende dommer) og L. Sevón samt dommerne C. Gulmann, J.-P. Puissochet, P. Jann, H. Ragnemalm og M. Wathelet,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Yannick Geffroy og Casino France SNC ved advokat J.-L. Fourgoux, Paris

— den franske regering ved kontorchef K. Rispal-Bellanger og sekretær C. Vasak, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— den østrigske regering ved gesandt C. Stix-Hackl, Forbundsudenrigsministeriet, som befuldmægtiget

— Det Forenede Kongeriges regering ved Assistant Treasury Solicitor J.E. Collins, som befuldmægtiget, bistået af barrister D. Bethlehem

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved ledende juridisk konsulent R.B. Wainwright og O. Couvert-Castéra, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 20. oktober 1999 er afgivet mundtlige indlæg af Yannick Geffroy og af Casino France SNC ved advokat J.-L. Fourgoux, af den franske regering ved fuldmægtig S. Pailler, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, og C. Vasak, og af Kommissionen ved O. Couvert-Castéra,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 25. november 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 16. september 1998, indgået til Domstolen den 14. oktober 1998, har Cour d'appel de Lyon i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 30 (efter ændring nu artikel 28 EF) og artikel 14 i Rådets direktiv 79/112/EØF af 18. december 1978 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler bestemt til den endelige forbruger samt om reklame for sådanne levnedsmidler (EFT 1979 L 33, s. 1), som

ændret ved Kommissionens direktiv 93/102/EF af 16. november 1993 (EFT L 291, s. 14, herefter »direktiv 79/112«).

2 Spørgsmålet er rejst i en for denne ret anlagt straffesag mod dels Yannick Geoffroy som behørigt befuldmægtiget indkøber hos Casino-gruppen, dels Casino France SNC (herefter »Casino«) som civilretligt ansvarlig, som står tiltalt for opbevaring med henblik på salg, salg eller udbydelse til salg af levnedsmidler med vildledende mærkning.

Fællesskabsretten

3 Direktiv 79/112 bestemmer i artikel 2, stk. 1:

»Mærkningen og dennes nærmere udformning må ikke:

a) være af en sådan art, at den vildleder køberen, især:

i) med hensyn til levnedsmidlets beskaffenhed, og især dets art, identitet, egenskaber, sammensætning, mængde, holdbarhed, oprindelsessted eller det sted, hvor levnedsmidlet kommer fra, fremstillings- eller frembringelsesmåde

...«

4 Det bestemmes i artikel 5, stk. 1, i direktiv 79/112:

»Et levnedsmiddels varebetegnelse er den betegnelse, der er anvendt i de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser, som gælder for dette, eller dersom en sådan betegnelse ikke er fastsat, det navn, der har vundet hævd i den medlemsstat, hvor salg til den endelige forbruger finder sted, eller en beskrivelse af levnedsmidlet og om nødvendigt af dets brug, der skal være så nøjagtig, at køberen oplyses om dets egentlige art og kan skelne det fra andre tilsvarende levnedsmidler, som det ville kunne forveksles med.«

5 Artikel 14, stk. 2, i direktiv 79/112 har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne drager dog omsorg for at forbyde handel med levnedsmidler på deres område, såfremt de i artikel 3 og artikel 4, stk. 2, foreskrevne oplysninger ikke er anført på et for køberen let forståeligt sprog, medmindre oplysningerne meddeles køberen på anden måde. Denne bestemmelse hindrer ikke, at de nævnte oplysninger kan anføres på flere sprog.«

6 Ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/4/EF af 27. januar 1997 om ændring af direktiv 79/112 (EFT L 43, s. 21) udgik direktivets artikel 14, stk. 2, og der blev indsat en ny artikel 13a, som navnlig stiller krav om mærkning af levnedsmidler på et for forbrugeren let forståeligt sprog, og hvorefter medlemsstaterne under overholdelse af traktaten kan kræve, at de i direktiv 79/112 foreskrevne angivelser som minimum figurerer på ét eller flere af de officielle EF-sprog.

National ret

7 Bestemmelserne i dekret nr. 84-1147 af 7. december 1984 om anvendelse af lov af 1. august 1905 om vildledende og forfalskede angivelser i forbindelse med varer og tjenesteydelser for så vidt angår mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler (JORF af 21.12.1984, herefter »dekret nr. 84-1147«) er blevet indsat i code de la consommation (den franske fødevarelov).

8 Det bestemmes i artikel R. 112-7, stk. 1, i code de la consommation (tidligere artikel 3 i dekret nr. 84-1147):

»Mærkningen og dennes nærmere udformning må ikke være af en sådan art, at den vildleder køberen eller forbrugeren, især med hensyn til levnedsmidlets beskaffenhed, og nærmere bestemt dets art, identitet, egenskaber, sammensætning, mængde, holdbarhed, oprindelsessted eller det sted, hvor levnedsmidlet kommer fra, fremstillings- eller frembringelsesmåde.«

9 Det følger af artikel R. 112-8 i code de la consommation (tidligere artikel 4 i dekret nr. 84-1147):

»Samtlige oplysninger på etiketten skal være let forståelige, affattet på fransk uden brug af andre forkortelser end dem, der følger af lovgivningen eller af internationale konventioner. De anføres på et iøjnefaldende sted og således, at de er let synlige, let læselige og uudslettelige. De må under ingen omstændigheder være skjult, tildækket eller adskilt af andre angivelser eller billeder.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

10 Under et kontrolbesøg gennemført den 5. juni 1996 i supermarkedet Géant (Casino-koncernen) i Clermont-Ferrand konstaterede medarbejdere i Direction de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes (herefter »direktoratet«) du Puy De Dôme følgende:

— Mærkningen af visse drikkevarer, nærmere bestemt 432 flasker coca cola, 47 flasker Merry-Down cider og 22 flasker Red Raw ingefærøl var — bortset fra oplysninger om mængde og for øllets vedkommende alkoholprocenten — ikke affattet på fransk.

— Reklameskiltene viste flasker med cider af mærket OD Pirat og Shock, som ifølge direktoratets medarbejdere ikke kunne betegnes som »cider«, en betegnelse, som er forbeholdt alkoholiske drikke fremstillet på æbler.

— Mærkningen (etiketterne på hylderne) for varerne OD Pirat, Snake Bite og Blackadder betegnede ligeledes med urette disse varer som cider.

11 På grundlag af disse konstateringer optog direktoratets medarbejdere rapport. Under afhøringen af Yannick Geffroy forklarede han følgende:

— Vedrørende den manglende mærkning på fransk, for det første, at coca cola-flaskerne var indkøbt i Storbritannien, at der var tale om en almindeligt

kendt vare, at forbrugeren ikke kunne føle sig generet af en mærkning på engelsk, som er et let forståeligt sprog for alle og enhver, at et skilt i øvrigt indeholdt en oversættelse af disse etiketter, men at en kunde måtte have væltet skiltet ned i bunden af udstillingsdisken, og for det andet at leverandørerne af Merry Down cider og af Red Raw øl havde begået en fejl ved ikke at medsende klistermærker på fransk, som kunne påklæbes disse drikkevarer, hvilket de ellers var blevet anmodet om.

— Vedrørende betegnelsen for cider, at selv om tre varer ganske rigtig var blevet mærket som cider ved hjælp af etiketter, var de imidlertid blevet udbudt til salg på hylden med øl.

12 Ved dom af 18. november 1997 idømte Tribunal de police i Saint-Etienne Yannick Geffroy 506 bøder for opbevaring med henblik på salg, salg eller udbydelse til salg af levnedsmidler med vildledende mærkning (501 bøder a 50 FRF hver — dvs. et antal svarende til antallet af ulovlige produkter — for overtrædelse af reglerne om mærkning på fransk og 5 bøder a 2 000 FRF hver for vildledende mærkning). Endvidere kendte retten Casino civilretligt ansvarlig.

13 Yannick Geffroy, Casino og anklagemyndigheden ankede denne dom til Cour d'appel de Lyon. Da denne ret var i tvivl om den franske lovgivnings forenelighed med fællesskabsretten, besluttede den at udsætte sagen og at »[forelægge nærværende sag for] De Europæiske Fællesskabers Domstol med en anmodning om fortolkning af EF-traktaten med henblik på en afgørelse af, om bestemmelserne i traktatens artikel 30 og artikel 14 i Rådets direktiv 79/112 af 18. december 1978 er til hinder for anvendelsen af en national lovgivning som den, der

fremgår af dekret nr. 84-1147 af 7. december 1984 om gennemførelse af dagældende lov af 1. august 1905, som ændret ved artikel L. 213-1 ff. i code de la consommation«.

Det præjudicielle spørgsmål

14 Den forelæggende ret ønsker at få fastslået, om visse bestemmelser i fællesskabsretten er til hinder for anvendelsen af en national lovgivning som dekret nr. 84-1147. Den har anført, at dekretet, som blev indsat i den franske fødevarelov, navnlig opstiller et krav om, at mærkningen af levnedsmidler ikke må være af en sådan art, at den fører til vildledning af køberne eller forbrugerne, og at alle de angivelser, som ifølge fransk ret er obligatoriske, skal være affattet på fransk.

15 Under disse omstændigheder må det antages, at den forelæggende ret ønsker oplyst, om traktatens artikel 30 og artikel 14 i direktiv 79/112 er til hinder for en national lovgivning, som dels bestemmer, at mærkningen af levnedsmidler og den nærmere udformning ikke må vildlede køberen eller forbrugeren, navnlig for så vidt angår levnedsmidlernes beskaffenhed, dels påbyder anvendelsen af et bestemt sprog ved mærkningen af levnedsmidlerne.

16 Indledningsvis bemærkes, at ændringen af artikel 13 og 14 i direktiv 79/112, som er omtalt ovenfor i præmis 6, er gennemført efter de faktiske omstændigheder i hovedsagen og derfor ikke finder anvendelse på disse.

Første del af det præjudicielle spørgsmål

17 Det bestemmes i artikel 2, stk. 1, nr. i), i direktiv 79/112, at mærkningen og dennes nærmere udformning ikke må være af en sådan art, at den vildleder køberen, især med hensyn til levnedsmidlets beskaffenhed såsom dets art, identitet, egenskaber, sammensætning, mængde, holdbarhed, oprindelsessted eller det sted, hvor levnedsmidlet kommer fra, eller dets fremstillings- eller frembringelsesmåde. Det er åbenbart, at der intet er til hinder for, at selve ordlyden af denne fællesskabsbestemmelse gentages i den nationale lovgivning, således som det i det væsentlige er sket ved artikel R. 112-7 i fødevareloven.

18 For så vidt angår anvendelsen af en sådan national lovgivning i en konkret sag bemærkes, at det som udgangspunkt ikke tilkommer Domstolen i henhold til kompetencefordelingen mellem Domstolen og de nationale retter at tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt mærkningen af visse produkter er af en sådan art, at den vildleder køberen eller forbrugeren, eller at påkende spørgsmålet om, hvorvidt en varebetegnelse eventuelt er vildledende. Denne opgave påhviler den nationale ret, selv om der er tale om bestemmelser, som i det væsentlige er identiske med bestemmelser i fællesskabsretten.

19 Det ville kun forholde sig anderledes, såfremt de foreliggende oplysninger i sagen forekom Domstolen tilstrækkelige, og den fandt, at løsningen var åbenbar (jf. i denne retning dom af 16.7.1998, sag C-210/96, Gut Springenheide og Tusky, Sml. I, s. 4657, præmis 30). I den foreliggende sag råder Domstolen imidlertid — som generaladvokaten har anført i punkt 32-35 i forslaget til afgørelse — ikke over de nødvendige oplysninger med henblik på at træffe afgørelse vedrørende dette punkt.

20 Imidlertid kan Domstolen i forbindelse med en præjudiciel afgørelse i givet fald give anvisninger med henblik på at vejlede den nationale ret i dens afgørelse (jf. i denne retning, dom af 4.7.2000, sag C-424/97, Haim, Sml. I, s. 5123, præmis 58).

21 I den forbindelse bemærkes, at den omstændighed, at de alkoholiske drikke fremstillet på æbler, som er lovligt fremstillet og markedsført i en medlemsstat under betegnelsen »cider«, ikke er i overensstemmelse med kravene i henhold til en anden medlemsstats lovgivning om fremstilling af cider, ikke i sig selv er tilstrækkelig til at forbyde dens markedsføring i denne medlemsstat under betegnelsen »cider« med henvisning til, at anvendelsen af denne betegnelse er af en sådan art, at den vildleder forbrugeren i denne stat (jf. for så vidt angår foie gras, dom af 22.10.1998, sag C-184/96, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 6197, præmis 24).

22 Domstolen har dog ikke udelukket muligheden for, at medlemsstaterne kan kræve, at de pågældende ændrer betegnelsen for et levnedsmiddel, såfremt et produkt, som er frembudt under en bestemt betegnelse, er så radikalt anderledes med hensyn til sammensætning eller fremstilling i forhold til varer, der normalt bærer denne betegnelse inden for Fællesskabet, at det ikke kan antages at tilhøre samme varegruppe (jf. dom af 22.9.1988, sag 286/86, Deserbais, Sml. s. 4907, præmis 13, og dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, præmis 23).

23 I tilfælde af, at der foreligger en mindre forskel, er en passende mærkning tilstrækkelig til at give køberen eller forbrugeren de nødvendige oplysninger. Det tilkommer den forelæggende ret at tage stilling til, om dette er tilfældet i hovedsagen.

Anden del af det præjudicielle spørgsmål

24 For så vidt angår de sproglige krav i forbindelse med mærkningen af levnedsmidler, som en medlemsstat har ret til at opstille, bemærkes, at Domstolen allerede ved flere lejligheder har taget stilling til dette spørgsmål.

25 For det første har Domstolen i dom af 18. juni 1991 (sag C-369/89, Piageme m.fl., Sml. I, s. 2871) fastslået, at traktatens artikel 30 og artikel 14 i direktiv 79/112 er til hinder for, at der i henhold til nationale regler udelukkende skal anvendes et bestemt sprog ved mærkning af levnedsmidler, uden at der gives mulighed for anvendelse af et andet sprog, der let forstås af køberne, eller for, at køberne sikres de nødvendige oplysninger på anden måde.

26 Dernæst har Domstolen i dom af 12. oktober 1995 (sag C-85/94, Piageme m.fl., Sml. I, s. 2955) fastslået, at artikel 14 i direktiv 79/112 er til hinder for, at en medlemsstat for at sikre anvendelsen af et for køberen let forståeligt sprog stiller krav om anvendelse af et sprog, som overvejende tales i det område, hvor produktet udbydes til salg, selv om samtidig anvendelse af et andet sprog ikke derved udelukkes.

27 Endelig fastslog Domstolen i dommen af 14. juli 1998 (sag C-385/96, Goerres, Sml. I, s. 4431), at artikel 14 i direktiv 79/112 ikke er til hinder for nationale

bestemmelser, som for så vidt angår de sproglige krav påbyder anvendelse af et bestemt sprog til mærkning af levnedsmidler, men som også giver adgang til at anvende et andet for køberne let forståeligt sprog.

28 Det følger af denne praksis, at traktatens artikel 30 og artikel 14 i direktiv 79/112 skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, som påbyder anvendelsen af et bestemt sprog ved mærkningen af levnedsmidler, uden at der gives mulighed for anvendelse af et andet sprog, der let forstås af køberne, eller for, at køberne sikres de nødvendige oplysninger på anden måde.

29 Det præjudicielle spørgsmål skal herefter besvares som følger:

— Traktatens artikel 30 og artikel 14 i direktiv 79/112 er ikke til hinder for en national lovgivning, som foreskriver, at mærkningen af levnedsmidler og dennes nærmere udformning ikke må være af en sådan art, at den vildleder køberen eller forbrugeren, især med hensyn til disse levnedsmidlers beskaffenhed.

— Traktatens artikel 30 og artikel 14 i direktiv 79/112 er til hinder for, at der i henhold til nationale regler udelukkende skal anvendes et bestemt sprog ved

mærkning af levnedsmidler, uden at der gives mulighed for anvendelse af et andet sprog, der let forstås af køberne, eller for, at køberne sikres de nødvendige oplysninger på anden måde.

Sagens omkostninger

30 De udgifter, der er afholdt af den franske, den østrigske og Det Forenede Kongeriges regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Cour d'appel de Lyon ved dom af 16. september 1998, for ret:

1) EF-traktatens artikel 30 (efter ændring nu artikel 28 EF) og artikel 14 i Rådets direktiv 79/112/EØF af 18. december 1978 om tilnærmelse af

medlemsstaternes lovgivning om mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler bestemt til den endelige forbruger samt om reklame for sådanne levnedsmidler, som ændret ved Kommissionens direktiv 93/102/EF af 16. november 1993, er ikke til hinder for en national lovgivning, som foreskriver, at mærkningen af levnedsmidler og dennes nærmere udformning ikke må være af en sådan art, at den vildleder køberen eller forbrugeren, især med hensyn til disse levnedsmidlers beskaffenhed.

2) Traktatens artikel 30 og artikel 14 i direktiv 79/112 er til hinder for, at der i henhold til nationale regler udelukkende skal anvendes et bestemt sprog ved mærkning af levnedsmidler, uden at der gives mulighed for anvendelse af et andet sprog, der let forstås af køberne, eller for, at køberne sikres de nødvendige oplysninger på anden måde.

Rodríguez Iglesias	Moitinho de Almeida	Edward
Sevón	Gulmann	Puissochet
Jann	Ragnemalm	Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. september 2000.

R. Grass

Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias

Præsident